

"אגורה באהלך עולמים"

(תהילים ס"א)

פרשת וישב – תשפ"ב

זמני השבת
ירושלים
כניסה
16:20 דק'
יציאה
17:11

"השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך"

מקור נוסף לכך שעשו נמסר בידי זרע יוסף, **בילקוט שמעוני** (שופטים, רמז, נא): "מסורת אגדה הוא בידינו, שאין עשו נופל אלא ביד בניה של רחל. למה? שאם באים השבטים לדין עם עשו לומר לו, למה רדפת את אחיך (יעקב)? הוא אומר להם, למה רדפתם את יוסף אחיכם? ואינכם מעולין ממני (אני רדפתי את יעקב ואתם רדפתם את יוסף). וכיון שהוא בא אצל יוסף, אומר לו (יוסף) למה רדפת את אחיך? ואינו יכול להשיבו! אם תאמר שעשה לך (יעקב) רעה, אף אחי שלמו לי רעה ואני שלמתי להם טובה. מיד הוא שותק! ועליו הכתוב אומר "הנה היו כקש אש שרפתם לא יצילו את נפשם מיד להבה", הנה היו כקש זה עשו, שנאמר ובית עשו לקש".

עד כאן הבאנו שלושה מקורות שמראים לנו כי זרעו של עשו נמסר בידי זרע יוסף ונשאלת השאלה, מה כ"כ מיוחד ביוסף שעשו נמסר דווקא בידי ולא בידי אחד השבטים האחרים? אם הטעם הוא, כפי שאומר המדרש שעשו לא יכול לטעון מול יוסף כי הוא היה נרדף ולא רודף. אז גם ראובן יכול לעמוד מול טיעון זה כיוון שהוא לא השתתף במכירה, ראובן רצה להציל את יוסף מיד האחים ועדיין אומר המדרש שדווקא יוסף הוא יכניע את עשו וככל הנראה מסתתר כאן משהו אחר.

בכדי לענות על השאלה הזו, נבין ראשית מי היה יוסף.

יעקב שולח את יוסף לשאול לשלום אחיו ומתארת התורה את הדרך שעובר יוסף: " וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ נָא רְאֵה אֶת שְׁלוֹם אֶחָיִךְ וְאֶת שְׁלוֹם הַצֹּאן וְהַשְּׂבִי דָבָר וַיִּשְׁלַחְהוּ מֵעֵמֶק חֲבֹרֹן וַיָּבֵא שָׂכָמָה וַיִּמְצְאֵהוּ אִישׁ וְהָנֵה תֵּלֶה בַּשָּׂדֶה וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ לְאָמְרוֹ מַה תִּבְקֹשׁ וַיֹּאמֶר אֶת אַחִי אֲנִי מִבְּקֶשׁ הַגִּידָה נָא לִי אֵיפֹה הֵם רְעִים וַיֹּאמֶר הָאִישׁ נִסְעוּ מִזֶּה כִּי שָׁמַעְתִּי אֲמָרִים נִלְכָּה דִתְיִנָּה וַיִּלְךְ יוֹסֵף אַחֲרָיו וַיִּמְצָאֵם בְּדֹתָן".

אומר **הרמב"ן**: וימצאהו איש וכי- "יאמר כי הוא תועה מן הדרך ולא היה יודע אנה ילך וכנס בשדה כי במקום המרעה היה מבקש אותם (יוסף מגיע למקום בו אמורים להימצא אחיו והם אינם) ויארץ הכתוב בזה (מדוע האריכה התורה בדבר זה? מה היה חסר אם התורה לא הייתה מתארת שפגש באיש שאמר לו היכן אחיו?). אלא, להגיד כי סיבות רבות באו אליו שהיה ראוי לחזור לו, אבל הכל סבל לכבוד אביו". **הטעם הראשון אותו מביא הרמב"ן**, הוא **כיבוד הורים** של יוסף. שנדע שיוסף קיים את מצוות אביו, מגיע למקום בו אמורים האחים להימצא והם אינם ויכול היה יוסף לחזור חזרה, הוא אינו חייב לחפש אותם אבל עושה זאת למרות שיוזע יוסף שהוא נמצא בסכנה מול אחיו. **טעם נוסף** שמביא הרמב"ן והוא העיקר שלנו: "**כי הגזרה אמת והחריצות שקר**". כי זימן לו הקב"ה (ליוסף) מורה דרך (אותו האיש) שלא מדעתו להביאו בידם (של האחים) ולזה נתכוונו רבותינו באמרם, כי האישים האלה הם מלאכים. שלא על חינם היה כל הסיפור הזה, להודיענו כי עצת ה' היא תקום".

מי היה אותו האיש? המלאך גבריאל ולא סתם איש כיוון שיש כאן מהלך אותו מתחיל הקב"ה והוא קיים גזירת ברית בין הבתרים (ועבדים ועינים ארבע מאות שנה). הקב"ה מזמן ליוסף מורה דרך שלא מדעתו בכדי שימצא את אחיו ואלו יתפסו אותו ויורידוהו למצרים. ולא לחינם האריכה התורה בדבר, אלא בכדי להודיע לנו כי עצת ה' היא תקום! ובעבור זה הקב"ה שולח אפילו למלאכים.

כאשר מגיע יוסף לאחיו אומרת התורה " וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו הֲנֵה בָעַל הַחַלְמוֹת הַלָּזָה פָּא וְעַתָּה לָכֵן וְנִמְרָגְהוּ וְנִשְׁלַחְהוּ בְּאֶחָד הַבָּרוֹת וְנִאֲמְרֵנוּ מִיָּה רָעָה אֲכַלְתָּהוּ וְנִכְרָאָה מִיָּה יִהְיֶה חַלְמוֹתָיו". **מבאר רש"י**: מקרא זה אומר דרשני, רוח הקודש אומרת כן! הם (האחים) אומרים, ונהרגהו והכתוב מסיים ונראה מה יהיו חלומותיו. נראה דבר מי יקום, או שלכם או שלי. ואי אפשר שיאמרו הם (האחים) ונראה מה יהיו חלומותיו שמכיוון שיהרגוהו, בטלו חלומותיו". כאשר קוראים את הפסוק כפשוטו, רוב העולם מבין כי מי שאומר נראה מה יהיו חלומותיו אלו האחים, אך רש"י בא ומדקדק כי מי שאמר מילים אלו, זו השכינה (הקב"ה). שאין היגיון שהאחים יאמרו זאת, כיוון שרצו להורגו, אם כן וודאי שאם ימות, לא יהיו חלומות. ונמצא כאילו יש ויכוח עם הקב"ה שהאחים רוצים משהו והקב"ה רוצה משהו אחר ונראה דבר מי יעמוד.

פרשתנו פותחת בפסוק "וַיִּשָׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן". ביקש יעקב אבינו לשבת בשלווה וקפץ עליו רוגזו של יוסף ופרשתנו מגוללת את ירידת יוסף למצרים. עוד לפני כן מדגישה התורה את החיבור בין יעקב ליוסף ואומר הכתוב "אֵלֶּה תִּלְדוּת יַעֲקֹב יוֹסֵף... **רש"י מבאר בשם המדרש**: משל- "הפשתני הזה, נכנסו גמליו טעונים פשתן, הפחמי תמה, אנה יכנס כל הפשתן הזה? היה פיקח אחד משיב לו ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך ששורף את כולו. כך יעקב ראה כל האלופים (של עשו) הכתובים למעלה, תמה ואמר מי יכול לכבוש את כולן? מה כתיב למטה, אלה תולדות יעקב יוסף, דכתיב "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש", ניצוץ יוצא מיוסף שמכלה ושורף את כולם". נמצא, שדווקא יוסף הוא זה שיכול להכניע את עשו. פשתן תופס הרבה נפח אך משקלו קל, בדיוק כמו עשו, עושה הרבה רעש. כיצד ניתן להיפתר ממנו? בניצוץ אחד כל הפשתן נשרף ולא נשאר ממנו מאומה, כך יוסף יכול לשרוף את בניו של עשו ולא יישאר מהם פליט.

מקור נוסף שמחזק את העניין שעשו ייפול דווקא בידי יוסף הוא הגמרא **בבא בתרא**: ידוע כי כאשר נולד יוסף פונה יעקב לבן ואומר לו שלחני למקומי, יעקב רוצה לחזור לארץ. שואלת הגמרא, מדוע דווקא כאשר נולד יוסף מחליט יעקב לעזוב וללכת ולא בשום שלב אחר? אלא, ראה יעקב שאין זרעו של עשו נמסר אלא לזרעו של יוסף, שנאמר "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש". ונשאלת שאלה, אם בית יעקב הוא אש, גם הוא יכול לשרוף את עשו המשול לקש מדוע אנו אומרים שעשו ייפול רק בידי יוסף? אלא, האש המדוברת אצל יעקב, היא אש התורה! ולא כולם יכולים לזכות להגיע למדרגה כזו של אש התורה שתצליח לשרוף. אבל את היראה, כמו שאמר יוסף "אֶת הַאֱלֹהִים אֲנִי יָרָא", את המדרגה הזו כולם יכולים להשיג. על כן נמשל יוסף ללהבה ולא לאש ואומנם האש גם שורפת אבל זו בחינה מיוחדת של יעקב שלא רבים יכולים להשיג מעלתה. אבל בחינת יוסף, שמירת המצוות והתורה ביראה, זה נחלת הכלל.

מכל מקום, שאלת הגמרא מיותרת שהרי כאשר נולד יוסף, מסתיימות שבע השנים השניות שעבד יעקב בעבור רחל ולכן יעקב מחליט לעזוב דווקא עכשיו. אם כן מה מפריע לגמרא? בתורה כתוב "וַיִּהְיֶה פְּאֶשֶׁר יִלְכָּה רַחֵל אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל לָבֶן שְׁלַחְנִי וְאֶלְכָה אֶל מִקְוָמִי וְלֶאָרְצִי" ולא נכתב וישלמו שבע השנים שעבד עבור רחל ומכאן שיש משהו מיוחד ביוסף שבגינו מבין יעקב שהוא יכול לחזור לארץ ישראל. מהו הדבר? שיוסף הוא זה שיכול להכניע את זרעו של עשו.

מקשה הגמרא מדוד המלך. דוד בורח משאול ומגיע לאכיש מלך גת. בשעה שמגיע אליו אומר לו דוד כי הוא מורד בשאול, אכיש מבין שדבריו אמת, מקבל אותו אליו ונותן לדוד את העיר צקלג, שם היה מתחבא דוד יחד עם לוחמיו. באחד הימים יוצא אכיש מלך גת יחד עם פלישתים להילחם בישראל ושם מת שאול ובנו. בתחילה ביקש אכיש מדוד שיבוא להילחם איתם נגד שאול. דוד יוצא איתם בכדי להראות שאינו עם שאול אך אינו נלחם. ראו אותו הפלישתים והתנגדו שדוד יהיה שם כיוון שהרג את גוליית. דוד חוזר לעיר צקלג ומוצא את העיר חרבה, העמלקים החריבו את העיר ולקחו את כולם בשבי. דוד פונה לאביתר שיבדוק באורים ותומים האם לצאת למלחמה או לא ומקבל תשובה חיובית, לצאת למלחמה. דוד אוסף את אנשיו ובמפתיע הולך להילחם בעמלק ומנצח. כידוע, דוד הוא משבט יהודה, עמלק הוא מעשו ואיך מכה דוד את עמלק, אם אמרנו שרק זרע יוסף יכניע את זרע עשו? אלא, לא ניתן ללמוד את הדברים רק מספר שמואל, כי יש דברים שהנביא פותח אותם בספר דברי הימים ושם כתוב על דוד "בלכתו אלציקלג נפלו עליו ממנשה, עדת ויוזבד וידיעאל ומיכאל ויוזבד ואליהוא וצלתי ראשי האלפים אשר למנשה". שבת מנשה הם מזרע יוסף והם הצטרפו למלחמה ואפילו שמתאר הנביא שדוד היכה בעמלק, מכל מקום היו עימו מבני יוסף בכדי להשלים המלאכה.

לשיעור המלא לחץ כאן

שבת שלום! הרב דוד לוי

עלינו להבין שאין הפשט הוא שאם יש מי שמעוניין לעשות פעולה שלילית, אז הוא אומר נראה אם אני אצליח לעשות נגד רצון ה' או שהוא יעצור בעדי. אלא, אומר הקב"ה, אתם תחליטו ותעשו ככל העולה על רוחכם ודעתכם ועיי זה יתקיים לבסוף רצון ה'. יכולים האחים למכור את יוסף או לרצות להרוג אותו אבל התוצאה תהיה רצון ה' ומעשיהם רק יטייעו לדבר. **הקב"ה לא מונע את הפעולה מהם ועדיין רצון ה' יתקיים וזו הכוונה נראה דבר מי יקום**, זו ההשגחה האלוקית וזו הכוונה שהגזירה אמת והחריצות שקר! אם הקב"ה קובע לאדם להיות בנקודה מסוימת, יסובב הקב"ה את הדבר עפ"י מעשיו ובחירתו של האדם ולא משנה באיזו דרך יבחר, לבסוף רצון ה' יתקיים. לכן האריכה התורה בדו שיח בין יוסף למלאך בחיפוש אחר האחים בכדי להראות את ההשגחה של הקב"ה ולהוציא את הדבר מהכוח אל הפועל. יוסף, הוא הנבחר מכל השבטים להפיק ולגלות את השגחת ה' כיוון שהוא תמיד ראה את ההשגחה העליונה לנגד עיניו. כבר בחלומות שחלם יוסף הוא ממשיך לספר אותם לאחיו למרות שכבר שנאו אותו ואין הדבר נובע מהתנשאות אלא, שהבין יוסף שיש כאן השגחה אלוקית.

עד כמה היה יוסף תחת השגחת הבורא יתברך? אומר **המדורש** שכאשר הגיע יוסף לבית פוטיפר, היה מלחש ונכנס, מלחש ויוצא. פוטיפר היה מבקש כוס יין והיה יוסף ממלמל ונותן לו יין, היה משנה פוטיפר את דעתו ורוצה מיץ. היה יוסף ממלמל והיה הופך היין למיץ. היה רוצה רותחים היו רותחים, היה רוצה פושרים היו פושרים. אמר לו פוטיפר, אתה מכניס כישופים? כאן כולם מכשפים. הדבר דומה לאדם שימכור חרס לקדרים ואיך אתה מכניס כשפים במקום כישוף, עד היכן היה תמחה עליו? עד שראה שכיהן עומדת על גביו.

אומר **המדורש רבה**: "ויבא מלך הכבוד, שהוא חלק כבוד ליוסף הצדיק על שהיה ירא אלקים, שנאמר: את האלקים אני ירא, שבשבילו שכן ה' לאדוניו, שנאמר: וירא אדוניו כי ה' אתו. אמר רבי אבין, רואה אותו מלחש בפיו (את יוסף), והוא אומר לו (פוטיפר) מה אתה אומר? והוא (יוסף) משיבו ואומר אני מברך להקב"ה. אמר לו אדוניו, מבקש אני לראותו! אמר לו יוסף: הרי חמה (השמש) אחד מכמה שמשין (משמשים) שלו (של הקב"ה) ואין אתה יכול להסתכל בו, והיאך תוכל להסתכל בכבוד? אמר לו הקב"ה: אמר לו פוטיפר, בשביל כבודך אני נגלה עליו (על פוטיפר), שנאמר וירא אדוניו כי ה' אתו".

אומר **רבנו בחיי בחובת הלבבות**: כמה השגחה פרטית יש לאדם וכמה ה' מסייעו? כפי מידת האמונה והביטחון שיש לאדם בקב"ה כך ירגיש את השגחתו עליו. בשעה שמוסר אדם עצמו בידי הטבע, מתנהג עימו הבורא בדרך הטבע.

אם אדם רוצה קידום לתפקיד חשוב, הוא מתחיל לדבר עם כל מי שהוא מכיר ויכול ללחוץ בעניין ומפעיל כל קשר אפשרי ואינו מבין כי אין אף אדם שיקדם אותו, ומי שיחליט לו על הקידום הוא הקב"ה! זה אדם שמתנהג עפ"י הטבע. אם אדם יודע שהכל ממנו יתברך והוא קובע הכל יש בו אמונה וה' משגיח עליו. ככל שיש לאדם יותר אמונה וביטחון בה', הוא יזכה לראות יותר את ההשגחה הפרטית שמשגיח עליו ה' ובשלב מסוים גם אחרים יצליחו לראות את אותה השגחה של הקב"ה עליו. כך היה אצל יוסף, שפוטיפר ממש רואה איך ה' מצליח אותו הכל ומשגיח עליו.

אומר **אור החיים הקדוש**: "וְהָיָה יוֹסֵף וְהָיָה אִישׁ מְצֻלָּח וְהָיָה בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמְצַרְיִי – מתחילה שירד יוסף למצרים היה צריך להיות כמו כל העבדים. שראה את הצלחת יוסף הכניסו לביתו. וימצא חן בעיניו וישרת אותו. כאן יוסף כבר לא עבד רגיל, הוא מופקד על כל מה שיש לפוטיפר ועל פיו יישק דבר. תוך זמן מועט יוסף רואה איך הוא הופך להיות אחראי על כל הבית ואין מי שמתערב לו. יוסף הופך את מקום הטומאה הכי גדול למעוז הקדושה. כל זה בגלל שהקב"ה נמצא עם יוסף. אבל איך הוא נמצא איתו? אם אדם מגיע לבקר חבר, איך הוא יכנס אם לא נפתח לו את הדלת? יוסף פותח את הלב שלו לכבוד הקב"ה, הקב"ה רואה שיוסף שם את כל מבטחו בו וסומך רק עליו "ויהי ה' את יוסף". סיעתא דשמיא שיש לאדם שסומך על ה' זה משהו אחר, כי החריצות היא שקר וגזירה היא אמת ולכן גם כשעושים פעולה עליו לייחס אותה לה' יתברך שיפעל הכל.

עד כמה היה יוסף רואה את הכל ממנו יתברך? בפרשה הבאה פוגש יוסף באחים לאחר נתק של עשרים שנים. מעידה התורה "וַיֵּרָא יוֹסֵף אֶת-אֶחָיו וַיִּכְרַס" ומיד "וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת-הַחֲלֻמוֹת אֲשֶׁר-חָלַם לָקֵחַ". יוסף מבין מיד שיש כאן סגירת מעגל והוא רואה את השגחת ה'.

אומר **הרמב"ן**: יוסף מבין כי החלום בו משתחווים לו כולם לא יכול להתקיים בארץ והיה מקווה להיות שר במצרים כשראה שה' מצליח אותו וכל שכן כששמע חלום פרעה. אז מבין יוסף כי בכל העולם יהיה רעב מלבד מצרים וזה הדבר בעבור שיבוא אחיו למצרים. עוד מבין יוסף שזו הדרך שלו למלוכת שיבואו להשתחוות לו ויתקיימו החלומות. זה גם עונה על השאלה ששואלים המפרשים, מדוע יוסף מציע לפרעה לשים איש נבון וחסם? מה שביקשו ממנו זה לפתור את החלום ולא ליישם לו עצות. אבל יוסף שידע שהכל בעבורו עונה בענוה ולא מזכיר את עצמו כי הוא מבין שזה השלב הבא שצריך להתרחש. יוסף פועל לגלות את השגחת ה' בעולם, האחים רצו להורגו ועשו אותו מלך. הם עשו נגד רצון ה' אבל הדבר רק עזר לרצון ה' להתגלות.

ידוע כי יוסף מזכיר שתי מילים לשר המשקים לאחר שהוא פותר לו את חלומו ומודיעו שהוא ישוב לתפקידו. יוסף מבקש ממנו "וזכרתני והזכרתני" ובעבור שתי מילים אלו, נענש יוסף בעוד שנתיים בכלא. אבל מה רוצים מיוסף? האם אדם לא צריך לעשות השתדלות? הרי זה בסדר שאם אדם רוצה להתקדם הוא זורק מילה למנהל שלו ועדיין סומך על ה', אז למה העונש? עלינו להבין שיוסף הוא בגדר אחר, לכל אורך הדרך רואה יוסף את ה' איתו עוד כשנמכר לישמעאלים זימן לו הקב"ה שנשאו עמהם בשמים בניגוד להרגלם שהיו נושאים זפת ונפט שריחם רע וזאת בכדי שיוסף לא יצטער. לכן לא היה צריך יוסף לפנות לשר המשקים ואפילו לא בעבור השתדלות. נמצא שבמידת הביטחון של יוסף בה' ובראייתו את ההשגחה האלוקית עליו, יש עליו תביעה על הפנייה לשר המשקים ולכן הוא נענש בעוד שנתיים. עם זאת נדע שהעונש זיכך אותו לגמרי וליוסף מאה אחוז אמונה ובטחון בהשגחת ה' עליו.

נחזור לשאלתנו בעניין עשו, מדוע זרע עשו נמסר דווקא לזרע יוסף.

כאשר ישראל יוצאים ממצרים, מגיע עמלק (הוא עשו) להילחם עם ישראל שם כתוב "אשר קרן בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחרוך ואתה עיף ויגע ולא ירא אלקים" – לשון מקרה! איך מעז עמלק להילחם בישראל אחרי עשרת המכות ואחרי שנבקע ים סוף ואיתו כל מימות שבעולם, הם ראו זאת בעיניים שלהם. אומר עמלק, הכל מקרה! ונמצא כי עמלק הוא ההפך הגמור מיוסף שרואה בכל דבר את ההשגחה של ה'.

גם במגילת אסתר, שם מסופר על המן (שהיה מזרעו של עשו) שלאחר שקיבל ציווי לקחת את מרדכי ולהרכיבו על הסוס ולצועק לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו. הוא נכנס לביתו ומספר לזרש אשתו "את כל אשר קרהו", המן מסביר שהכל מקרה.

כן מצאנו בעשו עצמו, שאמר לו אביו ללכת לצוד לו צייד, שבעבור זה הוא יברך אותו. יצא עשו לצוד ואותו היום היה מתעכב יותר מהרגיל כיוון שעד שהיה תופס איזה בעל חיים וקושר אותו, היה המלאך מגיע ומשחרר אותו וחוזר חלילה וכל זה בעבור שיעקב ביתניים יקבל את הברכות. לבסוף חוזר עשו ואומר לו אביו שהוא כבר ברך את יעקב ואחת הברכות היא שעשו יהיה לו לעבד ומוסיף יצחק "גם הוא ברוך יהיה" ונתן חותמת על הברכות של יעקב.

עשו רואה איך הכל מסתובב בצורה מכוונת, הוא מתעכב בשדה ומפסיד הברכות, יצחק סגר הכל וחתם את הברכות והוא אינו מבין שיש כאן השגחה עליונה ובמקום לעשות חושבים ואולי לחזור בתשובה, אומר עשו: יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי.

זה ההבדל המהותי בין עשו וזרעו ליוסף וזרעו ולכן זרע עשו ייפול רק בידי זרע יוסף כי הוא ההפך הגמור ממנו. מי שרואה הכל בהשגחה ואמונה יפיל את מי שרואה הכל בדרך המקרה. הקב"ה מעביר מסר שאין מקרה בעולמו! יש רק גזירה שהיא אמת וחריצות שהיא השקר!

יוסף נבחר לגלות את השגחת ה' בעולם ומתחיל את קיום שבועת ה' בברית בין הבתרים שבסופה יצאו ברכוש גדול, זו התורה הקדושה.

במלחמת עמלק כתוב שכאשר היה מרים משה ידיו וגבר ישראל וכאשר יניח ידיו וגבר עמלק. הכוונה כאשר היו ישראל נושאים עיניהם לאביהם שבשמיים היו גוברים כי זה הפך המקרה. אומר **החתם סופר**: כי במלחמה זו אם היה יהודי יורה חץ לאחר שכיוון היטב, לא היה פוגע. אבל אם היה מסתכל לשמיים ויורה את החץ, החץ היה פוגע כי כך היו תולים את כל הישועה בה' יתברך.

את המהלך האלוקי לא ניתן לעצור, הפעולות שלנו רק יכולות לסייע להגיע לתוצאה. האחים של יוסף שמעו את החלומות ובחרו שלא להכיר בהשגחה האלוקית ולכן יוסף הוא הנבחר.

יהי רצון שנוכה לאמונה של "שוויתי ה' לנגדי תמיד", נדע שהקב"ה הוא פועל הכל בעולמו ונשליך את כל יתבנו עליו ומתוך כך נוכח להשגחתו עלינו תמיד.

מוקדש לרפואת איתי רפאל בן מ'ירה, רבקה בת שרה, ישראל מרדכי דוד בן שמעון צבי, לרפואת רון בן מתילדה ולעילוי נשמת לאה בת רחל